

Biskop Ingeborg Midttømme: Tekstgjennomgåelse 4. søndag i Åpenbaringstiden

Har du tenkt over hva det er som gjør at den første søndagen etter Jesu navnedag / etter nyttår har fått fokus på misjon? Jeg vokste opp med «Hellige tre kongers dag» og gjerne i kombinasjon med juletreffest hvor vi gikk rundt og rundt mens vi sang alle de syv versene som står i salmeboken fra «Deilig er den himmel blå». De hellige tre konger eller «vise menn» er ifølge bibelen de første hedninger (de som ikke tilhørte jødedommen) som fikk møte Jesus da de fant ham i krybben. Jesu fødsel / Guds komme til vår jord, er det gode budskapet **for alle mennesker**. Det er ikke forbehold noen få utvalgte, men **skal ut til hele verden**.

Nå har vi kommet til den 4. søndagen, og i år er den siste i Åpenbaringstiden.

Vi har allerede hørt om da vismennene hyllet Jesus. Vi har hørt om Jesu dåp, deretter om starten på Jesu offentlige virke med bryllupet i Kana. Og nå er vi her.

Lukas 18,35–43 Den blinde mannen ved Jeriko

35 Da Jesus nærmet seg Jeriko, satt en blind mann ved veien og tigget. 36 Mannen hørte at det var mye folk på veien, og spurte hva som sto på. 37 De svarte ham: «Jesus fra Nasaret kommer forbi.» 38 Da ropte han: «Jesus, du Davids sønn, ha barmhjertighet med meg!»

39 De som gikk foran, snakket strengt til ham og ba ham tie, men han ropte bare enda høyere: «Du Davids sønn, ha barmhjertighet med meg!»

40 Jesus stanset og ba om at den blinde skulle føres til ham. Da han kom nærmere, spurte Jesus ham: 41 «Hva vil du jeg skal gjøre for deg?»

Han svarte: «Herre, la meg få synet igjen!» 42 Jesus sa til ham: «Bli seende! Din tro har frelst deg.» 43 Straks kunne han se, og han ga seg i følge med Jesus og lovet Gud. Og hele folkemengden som så dette, lovpriste Gud.

I innledningen til denne fortellingen om den blinde mannen ved Jeriko, taler Jesus for tredje gangen om at han skal dø og stå opp igjen. Matteus og Markus har de samme fortellingene i denne rekkefølgen. Det er trolig at Lukas her har nærmest sitert Markus, men det er noen forskjeller. Mens Lukas lar oss møte en anonym mann, omtaler Markus ham som Bartimeus; sønn av Timeus, en som folk da visste hvem var.

Markus lar møtet med denne blinde skje når Jesus er på fra Jeriko. Lukas plasserer fortellingen når Jesus nærmer seg Jeriko. Lukas sin plassering av møtet med den blinde, fører til at det blir en stigning hvor Jesu møte med Sakkeus blir høydepunktet.

Lukas utelater detaljene om Jesu følge og konsentrerer oppmerksomheten om den blinde som sitter ved vegen og tigger. Den blinde hørte at det var mange som kom gående. Det var grensesprengende at Jesus la vegen dit, hørte, så og stoppet opp ved en som på alle måter var «utenfor».

Vi får et realistisk bilde av reaksjonen til dem som gikk først som ba den blinde mannen om å tie stille nå som det er rett før Jesus kommer. Vi kjenner det igjen fra andre fortellinger, dette med at ikke alle skulle kunne bry Jesus eller forvente hans oppmerksomhet, men vise respekt. Det førte bare til at den blinde mannen ropte enda høyere.

Jesus sin respons på ropet om hjelp, er helt annerledes enn det de som gikk foran hadde ventet. Jesus stanser og ber om at den blinde skal bli ledet til ham. Så spør Jesus: «Hva vil du jeg skal gjøre for deg?»

Spørsmålet Jesus stiller ham, er for å fremkalle tro, ikke for å få informasjon. Det er ingen overraskelse i at mannen ber om å få synet igjen. Jesu umiddelbare reaksjon er å svare med en kommando: «Bli seende!» Og han tilføyer «Din tro har frelst deg.» Der og da skjer helbredelsen gjennom Jesu ord, Jesu befaling. Ganske enkelt en guddommelig handling som respons på menneskelig tro.

Lukas tilføyer at han straks ble en del av flokken som fulgte Jesus / ble en etterfølger og ga Gud æren. Det samme gjorde gjeterne på Betlehemsmarken den natten Jesus ble født. Dette viser tydelig at det gode budskapet – evangeliet – er for alle.

I motsetning til dem som satt med makten og lette etter en utveg til å ta livet av Jesus (19:47), lovpriste hele folkemengden som fikk være vitner til dette, Gud.

Den blinde mannen tiltaler Jesus med KYRIE (Ἐλέησόν με κύριε υἱὲ Δαβὶδ) som også Matteus gjengir (20:30), men ikke Markus.

Videre bruker han også den messianske benevnelsen «Davids sønn» når han roper på Jesus. Den som viser til at Jesus er Kristus, den salvede, den Messias de lenge hadde

ventet på, han som skal være arvingen til Davids trone og frelse sitt folk. I dette ropet, denne benevnelsen, rommes alle profetiene de kjente til, profetiene fra Det gamle testamente. I denne messianske uttrykksmåten ligger håpet om og troen på at Jesus gjorde sitt mektige arbeid og sine under som en tydelig oppfyllelse av hans Gudegitte oppdrag. Dette håpet og denne troen, er kirkens håp og kirkens tro - og det gjelder for alle mennesker.

Jeg gjorde et google søk på Kyrie eleison, og ble overrasket da toppresultatet for søket ble fra Bjørn Eidsvågs plate «På leit» som kom i 1984, med sangen: «*Du låg skjelvande av angst på kne.*» I salmeboka vår på nr 144 starter den med «Du låg og skalv av angst på kne.», men der har vi ikke fått med avslutningsordene som går igjen og igjen på Eidsvågs innspillinger: «Kyrie eleison». Er det av Bjørn Eidsvåg mange som i dag er godt voksne har fått hjelp til å sette ord på en søkende tro selv om vi har dette ropet med i alle gudstjenester?

Kyrie eleison, dette liturgiske bønneropet som vi finner i kirkesamfunn over hele verden og som har røtter i de eldste gudstjenestene, oversettes til norsk med «Herre, miskunne deg over oss». Ordet «Kyrie» betyr «Herre», mens «eleison» betyr «miskunne» eller «forbarme». Vi bruker ikke «miskunn» i dagligtale lenger, men i en prekensammenheng kan det være et poeng at den opprinnelige betydningen er «det å ikke beskyldte en for noe». Det brukes om det å vise nåde, medfølelse, mildhet, godhet og barmhjertighet.

I høst hadde jeg to reiser for Kirkenes Verdensråd. En til Egypt og en til Kina. Begge landene ga meg erfaringer, et bakgrunnsteppe for - og en dypere forståelse av hvor overveldende og grensebrytende det var da Jesus på utfordringen fra den blinde mannen om å vise miskunn, svarte med å si: «Hva vil du jeg skal gjøre for deg?» (v.41)

Hva betyr dette for oss i dag?

Hvilken motivasjon gir det til å gjøre som Jesus gjorde?

Det er vårt kall.

Vi har i år feirer 1700-årsjubileet for vår nikenske trosbekjennelse. Det var årsaken til at jeg var i Egypt. Guds åpenbaring i Jesus Kristus handler også om alt det trosbekjennelsene våre ikke sier noe om. Om det Jesus sa, og det han gjorde.

Forkynnelse i ord og handling samt undervisning. Det store budskapet jeg har med meg hjem fra Egypt, handler nettopp om kallet til å gjøre tro. Kallet til å vise kjærlighet. «Hva vil du jeg skal gjøre for deg?» (v.41)

I Kina deltok vi i morgengudstjenester i ulike kirker hver dag; hørte forkynnelse og undervisning ut fra et annet perspektiv. Gud hadde blitt åpenbart så tydelig for dem i Jesus Kristus. De hadde møtt en barmhjertig Gud og var selv så opptatt av å vise barmhjertighet, strekke seg langt og vise omsorg.

De var takknemlige for misjonærenes mangeårige innsats, men nå feiret de selv 40-årsjubileum for sitt eget bibelselskap og var stolte av å kunne bidra til å gi troen videre.

Hva har vi å lære fra kristne trossøsken fra andre himmelstrøk? Hva har de sett som kan utvide bildet av Gud for oss? Mange med misjonserfaring rundt i menighetene våre. Hva vil skje hvis vi legger våre ulike fragmenter / puslespillbiter av Gudsåpenbaringer sammen?

Mange mennesker er på leting etter Gud og spør hva tro er. Hva er en sterk nok tro til å kunne bli frelst? Den blinde mannen ropte på Jesus. Det var nok. Han ble hørt.

Herfra kommer ropet vi fortsatt bruker i gudstjenestene; Kyrie eleison!

Jesus kom til oss alle. Evangeliet er for alle.